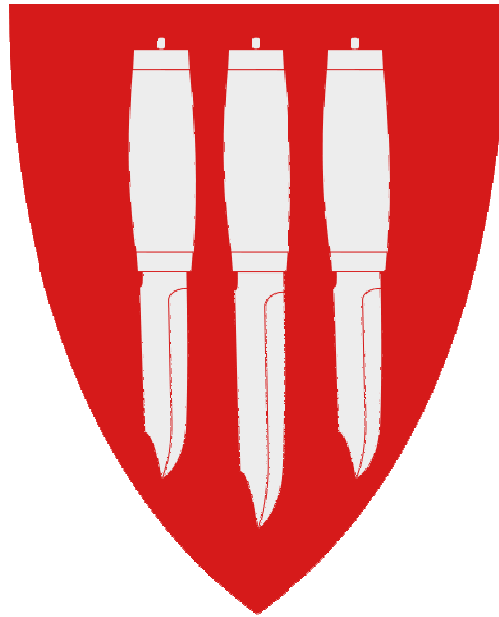

Gjerstad kommune

Kontrollutvalget

Årsmelding for 2017

1. Kontrollutvalget i Gjerstad kommune

Kontrollutvalget skal forestå det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Kontrollutvalget har følgende medlemmer og varamedlemmer valgt av kommunestyret:

Medlemmer:	Varamedlemmer i rekkefølge:
<i>Nils Audun Gryting (Krf)</i> <i>Leder</i>	1. <i>Tone Helene Strat (Krf)</i> 2. <i>Hans Martin Ulltveit (Sp)</i>
<i>Mona Hoel (Sp)</i> <i>Nestleder</i>	
<i>Albert Nævestad (Ap)</i> <i>Medlem</i>	

GRUNNPILARER I ARBEIDET:

Kontrollutvalget styrker innbyggernes tillit til kommunen

Kontrollutvalget opptrer som et kollegium

Kontrollutvalget er ikke en arena for partipolitikk

Kontrollutvalget er ikke en arena for politisk omkamp

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan

Kontrollutvalget er åpent for alle innspill

2. Oppgaver

Kommunen er samfunnet sin viktigste velferdsprodusent og forvalter store ressurser på vegne av innbyggerne. Omfanget av og bredden i den kommunale tjenesteproduksjonen gjør det nødvendig med utstrakt styring og kontroll av at innbyggerne får de tjenestene de har krav på, og at ressursene blir forvaltet på en effektiv måte i samsvar med kommunestyret sine føringer.

Kommunal egenkontroll er den kontrollen kommunen selv gjennomfører i egen virksomhet. Egenkontroll er et viktig element i det lokale folkestyret, og skal bidra til at kommunen når de mål som er satt, innenfor rammene av gjeldende regelverk og tildelte ressurser. Egenkontrollen skal også bidra til å styrke folk sin tillit til forvaltningen, gjennom forebygging og avdekking av ulovlige og andre uheldige forhold. En kommunesektor med god egenkontroll kan også redusere statlig detaljstyring og kontroll.

Egenkontrollen i kommunene utføres i hovedsak av rådmannen, revisjonen og kontrollutvalget. Kontrollutvalget består av folkevalgte personer som er valgt til å være kommunestyrets egen kontrollinstans. Kontrollutvalget er avgjørende for å oppnå en vel fungerende egenkontroll i den

enkelte kommune eller fylkeskommune. En vel fungerende egenkontroll styrker innbyggerne sin tillit til kommunen og er viktig for å sikre effektiv og rett bruk av ressursene.

3. Kommunestyret

Kontrollutvalget er kommunestyret sitt verktøy, og det er kommunestyret som har det overordnede tilsynsansvaret for den kommunale virksomheten. Kommunestyret spiller derfor en avgjørende rolle for hvilken oppmerksomhet kontroll- og tilsynsarbeidet har i kommunen. For at kontrollutvalget skal være et godt verktøy for kommunestyret, må kommunestyret gi kontrollutvalget gode rammebetingelser. I dette ligger bl.a. at det eksisterer gode relasjoner mellom utvalget og kommunestyret. Dette er noe av det som skal sikres gjennom at minst ett medlem i kontrollutvalget skal være medlem i kommunestyret. I Gjerstad er dette kravet oppfylt. I tillegg er det naturlig at ordfører med jevne mellomrom deltar i kontrollutvalgets diskusjoner. Ordfører har alltid møte- og talerett i kontrollutvalget. Kommunestyret er videre ansvarlig for at kontrollutvalget får de økonomiske rammene som er nødvendige for å utføre kontrollarbeidet.

4. Opplæring

Det stilles stadig større krav og forventninger til kontrollutvalgets kompetanse, både fra det politiske miljø og kommunens innbyggere. For at kontrollutvalget skal kunne utføre den gode egenkontrollen i tråd med lov og forskrift, er det nødvendig å legge til rette for opplæring og erfaringsutveksling om kontrollutvalgets rolle, oppgaver og lovverk. Kontrollutvalget inviteres årlig til Fagkonferansen til Forum for kontroll og tilsyn (FKT), Kontrollutvalgskonferansen i regi av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) og Vår- og Høstkonferanse i regi av Temark. Dette er viktige samlinger for å tilføre kontrollutvalgets medlemmer ny kunnskap, og det er arenaer der kontrollutvalgsmedlemmer fra hele landet/regionen møtes og drøfter saker og arbeidsmetoder.

Leder Nils Audun Gryting deltok på Temarks Vårkonferanse i april 2017. Leder Nils Audun Gryting og medlem Mona Hoel deltok på Temark Høstkonferanse i november 2017.

5. Sekretariat

Sekretariatet forbereder sakene til kontrollutvalget, bistår kontrollutvalget med faglig rådgivning og følger opp kontrollutvalgets vedtak. I tillegg kommer praktisk tilrettelegging og oppfølging av utvalgets møter. I det løpende arbeidet er sekretariatet bindeledd mellom utvalg og revisjonsselskap og mellom utvalg og administrasjon, og sekretariatet utfører oppgaver på vegne av kontrollutvalget. Sekretariatet kan kalles kontrollutvalgets «operative ledd».

Kommunen er medlem i og kontrollutvalget får sin sekretærbistand fra Agder og Telemark kontrollutvalgssekretariat IKS (Temark). Med oppdrag for 34 kommuner og fylkeskommuner i Aust-Agder, Vest-Agder og Telemark var Temark i 2017 landets største kontrollutvalgssekretariat. Sekretariatet har sju ansatte, og fast sekretær for kontrollutvalget i Gjerstad kommune er rådgiver Benedikte Muruvik Vonen.

6. Revisjon

Gjerstad kommunes revisor er Aust-Agder Revisjon IKS. Selskapet leverer revisjonstjenester til 10 kommuner og fylkeskommunen i Aust-Agder. Selskapet utfører hovedsakelig regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for kommunen. Regnskapsrevisjon består av en lang rekke løpende revisjonsoppgaver, og munner ut i revisjonsberetningen som revisjonen avgir om kommunens årsregnskap. Forvaltningsrevisjon og selskapskontroll er større enkeltoppgaver som kontrollutvalget bestiller ut fra vedtatt (og eventuelt justert) Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll, basert på overordnet analyse av risiko og vesentlighet i kommunen. De blir behandlet som egne saker i kontrollutvalget og videresendt med innstilling til vedtak til kommunestyret. De aktuelle undersøkelsene er tatt med i egne avsnitt under.

Kontrollutvalget skal påse at revisjonen av kommunen skjer på en betryggende måte. Det er derfor viktig at utvalget har god dialog med revisor og holder seg orientert om revisjonens arbeid. Kontrollutvalget har som regel et eget punkt for orienteringer fra revisjonen i hvert møte, og revisor er alltid til stede på møtene.

Hovedrevisor for Gjerstad kommune var for regnskapsåret 2017 Bente Tobiassen. Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Ketil Raknes. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor er daglig leder i Aust-Agder Revisjon IKS Kristian Fjellheim Bakke.

7. Økonomi

For å utøve sin funksjon på en god måte, har kontrollutvalget lagt vekt på å be kommunestyret om økonomiske rammer som muliggjør den aktiviteten som det legges opp til i møte- og arbeidsplanen.

Kontrollutvalget er i henhold til kommuneloven pålagt å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen, med selvstendig innstillingsrett overfor kommunestyret, dvs. at budsjettforslaget fra kontrollutvalget går uendret til kommunestyret. Budsjettet blir vedtatt av kommunestyret. Det er sum for kontroll, tilsyn og revisjon som er vedtatt av kommunestyret. I denne posten ligger det kostnader til drift av kontrollutvalget, kjøp av sekretariattjenester og kjøp av revisjonstjenester (løpende revisjon, forvaltningsrevisjon, selskapskontroll og ev. andre undersøkelser).

Regnskapstallene for den samlede kontroll- og tilsynsvirksomheten i kommunen fremkommer av kommunens samlede årsregnskap. Budsjett og regnskap for 2017 viser følgende:

Beskrivelse	Budsjett 2017	Regnskap 2017
Møtegodtgjørelse mv.	15 000	14 934
Kurs og andre utgifter	36 000	4 067
Til disposisjon for kontrollutvalget	13 000	2 600
Kostnader kontrollutvalget	64 000	21 601
Sekretariat Temark IKS	81 000	80 800
Revisjon Arendal Revisjonsdistrikt IKS	394 000	394 000
Sum kontroll, tilsyn og revisjon	539 000	496 401

Kommentar:

Kontroll, tilsyn og revisjon i Gjerstad kommune har samlet hatt et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 42 599 i 2017. Dette kan forklares som følger:

- Kurs og andre utgifter har et mindreforbruk på ca. kr 32 000. Dette skyldes at det var færre enn budsjettet som hadde anledning til å delta på de budsjetterte opplæringstiltakene.
- «Til disposisjon for kontrollutvalget» inneholdt en post for utføring av selskapskontroll på kr 10 000. Denne ble ikke sluttført i 2017 og ble derfor heller ikke fakturert da.

8. Kontrollutvalgets arbeid – møter og saker

Kontrollutvalget hadde i 2017 4 møter og behandlet 34 saker. Sakspapirer og protokoller legges løpende ut på www.temark.no.

Kontrollutvalget inviterer ledere og andre nøkkelpersoner i organisasjonen for å bli orientert om og stille aktuelle spørsmål knyttet til forvaltningen, og for å bli gjensidig oppdatert og orientert om det enkelte tjenesteområdet og kontrollutvalgets rolle. Følgende personer har møtt i kontrollutvalget i Gjerstad i 2017, utover medlemmer, revisorer og sekretær:

- Ordfører Inger Løite
- Rådmann Torill Neset
- Ingeniør/byggesaksbehandler Tom Jacobsen
- Økonomisjef Espen Grimslund

Gjerstad kontrollutvalg behandlet i løpet av 2017 følgende saker:

a. Årsregnskapet

Kontrollutvalget ga en uttalelse til Gjerstad kommunes årsregnskap 2016, i tråd med bestemmelsene om dette i lovverket. Revisjonen avla en ren revisjonsberetning, dvs. at revisjonen ikke har avdekket feil eller mangler som krever forbehold eller presiseringer i revisjonsberetningen. Kontrollutvalget anbefalte kommunestyret å godkjenne årsregnskapet, samtidig som de pekte på følgende forhold fra revisjonens oppsummeringsbrev til kontrollutvalget:

- Revisjonens omtale av premieavviket innen pensjonsordningen
- Revisjonens kommentarer om manglende ressurser og dermed sårbarhet innen administrative støttefunksjoner, som de mener har resultert i svak internkontroll knyttet til lønn. Kontrollutvalget forventet at forholdet ble rettet opp i for regnskapsåret 2017.

b. Forvaltningsrevisjonsprosjekter

Gjennomføring av forvaltningsrevisjoner er et viktig redskap for å bidra til bedre måloppnåelse og økt kvalitet på tjenestene i kommunen. Kontrollutvalget har fått i oppdrag gjennom kommuneloven § 77 nr. 4 å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Forskrift for kontrollutvalg kap. 5 utdyper dette nærmere. I dette ligger bl.a.:

- Kontrollutvalget bør bruke tid på bestillingsprosessen, slik at de får formidlet en tydelig bestilling til revisjonen. Dette vil sikre at det er enighet om hva forvaltningsrevisjonen skal svare på.
- Det er en fordel om kontrollutvalget utarbeider en plan for hvordan revisjonen skal rapportere underveis i et forvaltningsrevisjonsprosjekt.

- Forvaltningsrevisjonsrapporten bør presenteres i kommunestyret enten av leder i kontrollutvalget, kommunestyrets representant i utvalget eller revisor. Behandlingen i kontrollutvalget og forslaget til vedtak i kommunestyret bør presenteres av utvalgets leder i kommunestyret.
- Kontrollutvalget skal følge opp at administrasjonen gjennomfører kommunestyrets vedtak. For dette formålet bør kontrollutvalget inkludere tidsfrister for tilbakemeldinger og/eller gjennomføring av tiltak i innstillingen til vedtak som oversendes kommunestyret.

Som grunnlag for valget av forvaltningsrevisjonsprosjekter skal det foreligge en **overordnet analyse og plan for forvaltningsrevisjon**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Overordnet analyse ble utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 17.2.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for forvaltningsrevisjon. Planen ble realitetsbehandlet og vedtatt i møtet og består av følgende prosjekter for perioden 2016-2019:

1. Barneverntjenesten
 - a. Organisering, ressurser og styring
 - b. Tjenesteytelse i enheten
2. Pleie og omsorg
 - a. Ressursbruk, kvalitet og kompetanse i pleie og omsorg

Kommunestyret ga i sitt møte 17.3.2016 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden.

Kontrollutvalget har jobbet med følgende forvaltningsrevisjon i 2017:

i. Barneverntjenesten Øst i Agder – Gjerstad

Gjerstad kontrollutvalg behandlet 21.9.2016 prosjektplan for forvaltningsrevisjonen Barnevernet i Østre Agder – Gjerstad. Dette er det første prosjektet i plan for forvaltningsrevisjon i inneværende periode (prosjekt 1 a i planen). Følgende problemstillinger ble vedtatt:

Overordnet problemstilling:

Er barnevernsamarbeidet i Østre Agder etablert og organisert på en formålstjenlig måte, i henhold til de føringer, intensjoner og forventninger som ligger til grunn for etableringen av det interkommunale barnevernsamarbeidet?

Underproblemstilling 1:

Hvordan har barnevernsamarbeidet etablert rutiner for kostnadsfordeling mellom samarbeidskommunene? Og videre; er konsekvensen av fordelingen i tråd med avtalen og andre føringer, intensjoner og forventninger?

Underproblemstilling 2:

Er barnevernsamarbeidet etablert i tråd med avtalen og andre føringer, intensjoner og forventninger, når det gjelder organisering av ressurser, oppgaver, styring og ansvar?

Underproblemstilling 3:

Hvordan har man sikret brukernes rettigheter i forbindelse med etableringsfasen av barneverntjenesten?

Rapport fra forvaltningsrevisjonsprosjektet ble behandlet i kontrollutvalgets møte 24.5.2017 sak 11/17. Kontrollutvalget vedtok å oversende rapporten til kommunestyret med følgende forslag til vedtak:

Kommunestyret tar rapporten Barneverntjenesten Øst i Agder til orientering og ber rådmannen:

- *Konkretisere og foreslå nødvendige tiltak for å redusere sårbarheten ved de økonomirelaterte administrative støttefunksjoner knyttet til barneverntjenesten.*

Kommunestyret ber videre rådmannen ta initiativ til sammen med de øvrige rådmennene i Østre Agder å:

- *Formalisere styringsgruppen og samarbeidsutvalgets funksjon og ansvar, for å skape en felles og tydelig rolleforståelse i og mellom de ulike organene*
- *Gjøre grep for å skape en felles forståelse og tydeliggjøring blant alle kommunene av samarbeidsavtalens bestemmelse om ansvaret for internkontroll.*

Rådmannen bes komme tilbake til kontrollutvalget med en skriftlig plan for tiltak som settes i gang for å følge opp vedtaket og rapportens anbefalinger i utvalgets septembermøte 2017. Senest i kontrollutvalgets første møte i 2018 bes rådmannen gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding om hvordan vedtaket og rapportens anbefalinger er fulgt opp og hvilken effekt dette arbeidet har gitt.

Kommunestyret ga sin tilslutning til vedtaket i sitt møte 22.6.2017 sak 17/54.

Kontrollutvalget fulgte opp vedtaket sitt ledd om oppfølging i septembermøtet 2017 i sitt møte 20.9.2017 sak 18/17. Etter orientering fra rådmannen gjorde kontrollutvalget følgende vedtak:

Kontrollutvalget anser første rapportering etter forvaltningsrevisjonen Barneverntjenesten Øst i Agder å være tilfredsstillende.

Senest i kontrollutvalgets første møte i 2018 bes rådmannen gi kontrollutvalget en skriftlig tilbakemelding om hvordan vedtaket og rapportens anbefalinger er fulgt opp og hvilken effekt dette arbeidet har gitt.

Kontrollutvalget vil dermed fortsette å følge opp forvaltningsrevisjonen Barneverntjenesten Øst i Agder i 2018.

c. Selskapskontroller

Kontrollutvalget bør følge med på kommunestyret sine saker knyttet til valg av organisasjonsformer, og vurdere om saksutredningene har belyst kontroll og tilsynskonsekvensene av de ulike valgene. I selskapene som kommunen eier, har kontrollutvalget rett til å ha en representant til stede på generalforsamlingen og lignende organ. Av kommunelovens § 77 nr. 5 fremgår følgende om selskapskontroll:

«Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper mm.»

Forskrift for kontrollutvalg kap. 6 utdypet dette nærmere. I dette ligger bl.a.:

- Kontrollutvalget må få utarbeidet en prosjektplan eller bestilling som tydeliggjør hvordan kontrollen skal gjennomføres.
- Dersom det i det aktuelle selskapet er flere eierkommuner, kan kontrollen samordnes mellom eierne.
- Det er viktig at selskapskontrollen gjennomføres på en planmessig måte, og at den er basert på en risiko- og vesentlighetsvurdering.

- Resultatene av selskapskontroller skal rapporteres til kommunestyret. Det vil være hensiktsmessig å sende selskapskontrollrapporten til kommunestyret.

Som grunnlag for valget av selskapskontroller skal det foreligge en **analyse og plan for selskapskontroll**. Planen skal vedtas innen årets slutt året etter kommunestyrevalget. Analyse ble utarbeidet av Aust-Agder Revisjon IKS og lagt frem for kontrollutvalget til behandling i møtet 21.9.2016. Sammen med analysen la revisjonen frem forslag til plan for selskapskontroll. Planen ble vedtatt og består av følgende prosjekt for perioden 2016-2019:

1. Lisand Industrier AS

Kontrollutvalget vil forsøke å samkjøre selskapskontroller med andre eiere der det er aktuelt. Kommunestyret ga i sitt møte 20.10.2016 sak 16/106 sin tilslutning til planen og ga fullmakt til kontrollutvalget for å endre planen etter behov i perioden.

Kontrollutvalget har jobbet med følgende selskapskontroll i 2017:

i. Lisand Industrier AS

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 24.5.2017 sak 12/17 Aust-Agder Revisjon IKS sitt forslag til plan for selskapskontrollen Lisand AS. Følgende problemstillinger var foreslått i prosjektplanen:

1. *Er vedtektene i selskapet i samsvar med formålet og politiske vedtak?*
2. *Er selskapets organisasjonsform hensiktsmessig i forhold til formålet?*
3. *I hvilken grad driver selskapet i samsvar med gjeldende vedtekter, kommunale vedtak og andre føringer fra eierkommunene?*
4. *Driver selskapet i samsvar med aktuelle lover og regler?*
5. *Driver selskapet i tråd med eierkommunenes etiske retningslinjer?*
6. *Har selskapet etablert et system og rutiner for å sikre at selskapet drives målrettet og effektivt?*
7. *Hvilke rutiner gjelder for vurdering og godkjenning av selskapets aktiviteter/prosjekter eller endringer av disse?*
8. *Bli selskapets aktiviteter, herunder styremøter og generalforsamling, rapportert i tråd med lover og regler?*

Følgende vedtak ble fattet:

Gjerstad kontrollutvalg ber Aust-Agder Revisjon IKS gjennomføre utvidet selskapskontroll i Lisand AS i tråd med foreliggende plan for prosjektet.

Prosjektet forutsettes gjennomført parallelt for alle eierkommunene og bestilles med forbehold om tilsvarende vedtak i de øvrige eierkommunene.

Rapport fra prosjektet forventes til kontrollutvalgets novembermøte 2017. Kontrollutvalget ber om å bli holdt orientert underveis i arbeidet

På grunn av en liten forsinkelse vil rapporten først bli lagt frem i starten av 2018, og kontrollutvalget vil dermed fortsatte arbeidet med selskapskontrollen Lisand AS i 2018.

d. Andre saker

- Ferdigattest og tilsyn med byggesaker
- Varslinger og ansattes uttalelsesrett i Gjerstad kommune
- Endring av enhetsstrukturen i Gjerstad kommune
- Årsmelding 2016 for Gjerstad kontrollutvalg
- Revisors egenvurdering av uavhengighet 2017
- 1. tertial 2017
- Årsrapport kemneren 2016
- Oppfølging av tilsyn beredskapsplaner og forebyggende beredskap
- Fylkesmannens tilsyn med Gjerstad kommune som barnehagemyndighet 2016-17
- Gjerstad kommunes oppfølging av dom vedr. tilsetting av støttekontakter
- Orientering om oppfølging av bekymringsmelding
- Budsjett for kontroll, tilsyn og revisjon 2018 Gjerstad
- Revisjonens ansvar og oppgaver knyttet til offentlige innkjøp og særattestasjoner
- Overordnet revisjonsstrategi 2017 Gjerstad kommune
- Økonomisk situasjon pr. 2. tertial 2017
- Orientering om budsjett 2018 Gjerstad kommune
- Møte- og arbeidsplan 2018 Gjerstad kontrollutvalg
- Orienteringer fra revisor (hvert møte)
- Referatsaker (hvert møte)
- Eventuelt (hvert møte)

For nærmere informasjon om de enkelte sakene, henvises det til www.temark.no under Gjerstad kommune for sakspapirer til hvert enkelt møte (før september 2017, se under arkiv).

9. Avsluttende kommentarer

Kontrollutvalgets årsmelding for 2017 godkjennes av kontrollutvalget og legges frem for kommunestyret til orientering. Kontrollutvalget mener at årsmeldingen gir kommunestyret grunnlag for å følge med på om kontrollutvalget utfører sitt arbeid i tråd med kommunestyrets vedtak.

Gjerstad, 14.2.2018

Nils Audun Gryting
Leder

Benedikte Muruvik Vonen
Sekretær